

Η ΠΕΡΙΦΗΜΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ

Α'. Π ΟΛΛΕΣ διάσημες γυναίκες της αρχαιότητας είχαν το όνομα Λαΐς. Ή κόρη του 'Αλκιβιάδη και της Ξακουστής Τιμάνδρας, ή Λαΐς απ' την 'Ικαρία της Σικελίας, ή κοσμοξακουσμένη, ή θυγατήρ Λαΐς ή Κορινθία, ή μεγάλη Λαΐς, όπως την είχαν επωνομάσει.

Το όνομα Λαΐς ή Κορινθία το πήρε, επειδή στην Κόρινθο έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της και εκεί έγνωσε τους μεγάλους της θράμβους. Καταγόταν όμως απ' την Αίγινα.

Σε πολύ μικρή ηλικία, ή Λαΐς είχε χάσει τον πατέρα και τη μητέρα της, και έμεινε πεντάρφανα στον κόσμο, χωρίς κανένα συγγενή.

Έπειδή όμως ήταν έξυπνο και πολύ όμορφο κορίτσάκι, την περιμάζεψε μία Αιγινήτισσα άνθρωπύλας και την έστειλε κάθε μέρα στα προπύλαια του ναού της 'Ηρας, να πουλάει λουλούδια στις γυναίκες που πήγαιναν να προσκυνήσουν τη θεά και να άνθοστολίσουν το άγαλμά της. 'Ετσι ή Λαΐς, ή γυναίκα που έπλεροτο να δη' αργότερα του μεγαλύτερους άνδρας της εποχής της γοναπιστούς μπροστά της, ζητώντας τον έρωτά της, ή τουλάχιστον τη φιλία και τη συντροφιά της, έζησε την άσχημη ζωή της μικρής άνθρωπύλας, μέχρι που έφθασε σε ηλικία δέκα ετών.

Τότε έγινε να συναντηθή, έντελως στην τύχη, με τον Ξακουστό Σκόπα, τον μεγαλύτερο γλύπτη της εποχής εκείνης, ισάξιον του Φειδία και του Πραξιτέλη. 'Ο Σκόπα ήταν πανένδοξος την εποχή αυτή. Είχε στείλει με τ' αριστουργήματά του τα μεγαλύτερα και ωραιότερα μνημεία των 'Αθηνών, της Κορίνθου, των Δελφών, της 'Εφέσου. Τα περιφημότερα απ' τα έργα του ήταν ένα άγαλμα που 'Απόλλωνος, ένα του 'Αρεως, ένα του Ποσειδώνος, ένας ύπεροχος 'Αχιλλεύς, ένα άγαλμα του Πόθου, ένα του 'Ερωτος, ένα θαυμάσιο σύμπλεγμα των Νηρηίδων και άλλο ένα σύμπλεγμα που παρίστανε τους Τρίτωνες γύρω από το άριμα της Θέτιδας.

Τον καιρό εκείνο, ο Σκόπας έσχεδιάζε να φτιάξη το ωραιότερο έργο του, ένα άγαλμα της Εύχαριτου 'Αφροδίτης. Και για να έμεινε άειστη με την ησυχία του, έφυγε μακριά από την τέρβη των 'Αθηνών και της Κορίνθου —στην όποια έμενε τον περισσότερο καιρό του— και έπήγε να παραθερίσει στην Αίγινα.

'Ενα πρωί, καθώς περπατούσε άσκοπα κάτω απ' το περιστύλιο του ναού της 'Ηρας, ο διάσημος γλύπτης διασταυρώθηκε με τη μικροσκοπική άνθρωπύλα και έμεινε άναυδος μόλις την αντίκρουσε. Μολονότι ή Λαΐς ήταν μόλις δέκα—ένδεκα χρόνων τότε, ή όμορφιά της, ή γοητεία του προσώπου της και ή άρμονία των γραμμών του σώματός της είχε κάτι το θεικό, το όνειρωδες. Καθώς είχε τα χέρια της γεμάτα λουλούδια ως τωκόμενα ός τους όμους, νόμιζε κανείς πως έβλεπε μία απ' τις κανναφόρους έκείνες που είχε σκαλίσει ο Φειδίας στα αριστουργηματικά άγάλματα του. Το καλλιτεχνικό βλέμμα του Σκόπα δέν γελάστηκε. Κατάλαβε ότι είχε μπροστά του ένα στανιώτατο θάϊμα όμορφιάς.

—Για τ' όνομα της 'Αφροδίτης! έφώναξε. 'Εσύ, μικρούλα μου, είσαι το τρισχαριτωμένο πλάσμα που τόσον καιρό τώρα δνειροπολώ να συναντήσω. Φέρε μου στο σπίτι μου τα λουλούδια αυτά που έχεις και που είναι λιγότερο όραία και δροσερά από τα μάγουλά σου και θά στα πληρώσω όσο θέλεις.

'Η Λαΐς, καταγοητευμένη που άκουγε τέτοιους έπαινους για την όμορφιά της και μάλιστα από έναν άνδρα τόσο εύγενικό και τόσο πλούσια ντυμένο, δέν δυσκολεύτηκε καθόλου ν' άκολουθήσει τον Σκόπα ως την όραία έσκαλι που είχε αγοράσει για να παραθερίσει. 'Εκεί ο διάσημος

γλύπτης άρχισε να της μιλάει ν' ένθουσιασμού για την όμορφιά της που ήταν κοίμα να μένει θαμένη σε μία μικρή πολιτεία, σαν την Αίγινα, που ήταν προωρισμένη να έμπνευση αριστουργήματα σε γλύπτες, σε ζωγράφους και σε ποιητές. Της είπε, ότι μία ζωή τρισευτυχισμένη την περιέμενε, αν έπιγαινε μαζί του στην 'Αθήνα, όπου πολύ γρήγορα θά θράμβευε με την όμορφιά της.

'Η μικρούλα άνθρωπύλας τον άκουγε σαν μαγεμένη. Δέν είχε τίποτε που να την κρατή στην Αίγινα. Δέν είχε συγγενείς και δέν ασθανόταν καμιά συμπάθεια για την γρηά άνθρωπύλα που την είχε στην ύπρεσία της και που την κακομεταχειριζόταν κάθε φορά που δέν κατόρθωνε να πουλήσει όλα τα λουλούδια της.

Την άλλη μέρα κιόλας, ο Σκόπας επιβιβάστηκε μαζί της στο ιδιωτικό του πλοίο και έφυγε για την 'Αθήνα. Κι από τότε έγινε ο προστάτης της, κάτι παραπάνω από πατέρα της, και ο όδηγός της. Γιατί, εκτός απ' τη μεγάλη συμπάθεια που έρεπε στη Λαΐδα, ο διάσημος γλύπτης είχε και λόγους ζωηράς ένγνωμοσύνης προς αυτήν. Αυτή τον είχε έμπνευσει, αυτή του είχε χρησιμεύσει ως μοντέλο για να φτιάξει το ωραιότερο του έργο, το άγαλμα της Εύχαριτου 'Αφροδίτης, που ήταν το τελειότερο αριστούργημα του και το όποιο οι ειδικοί εξαγακτηριζαν ως άνωτερο και απ' αυτήν την 'Αφροδίτη της Μήλου, του Πραξιτέλη. Το άγαλμα της Εύχαριτου του Σκόπα είχε πολύ τελειότερη άρμονία γραμμών απ' το αριστούργημα του Πραξιτέλη. Και τούτο γιατί ο πρώτος είχε ως μοντέλο την τελειότερη όμορφιά της 'Αρχαιότητας, τη Λαΐδα.

Γι' αυτό λοιπόν ο Σκόπας ένγνωμοσύνησε την άλλοτε μικρή άνθρωπύλα.

Στην 'Αθήνα που έπηγαν, ο γλύπτης την παρουσίασε στη μεγάλη 'Ασπασία του Περικλέους.

'Η 'Ασπασία, μετά τον θάνατο του ένδόξου συζύγου της, του Περικλέους, είχε παντρευτεί τώρα έναν άπαιχτο ζωομάστο των 'Αθηνών και είχε άνοιξει στο σπίτι της Σχολή Διαλεκτικής και 'Ακαδημία του 'Ερωτος, στην όποια σύχναζαν οι μεγαλύτεροι φιλόσοφοι, ο Σωκράτης, ο Πλάτων, ο 'Αντισθένης, ο Ξενοφάνης κ.ά. 'Αν και γρηά, έζηνα πέντε χρόνων πια, ή διάσημη αυτή γυναίκα είχε καρδιά θεική και ένθουσιώδη. Μόλις έδε τη μικρή Λαΐδα, αισθάνθηκε μεγάλη συμπάθεια και ένδιαφέρον για αυτή και ανέλαβε να της δώσει τα πρώτα διδάγματα για τη ζωή. Έφρόντιζε λοιπόν να την έχει πάντοτε μαζί της στις συναναστροφές της και στις συζητήσεις της με τους φιλόσοφους και τους ποιητές. 'Ετσι ή Λαΐς πήρε εξ άρχης πολύ καλή άνατροφή και μόρφωση. 'Εκτός απότ' όμως, στη σχολή της 'Ασπασίας δίδαχτηκε την τέχνη να καλλιπίζεται με χάρη και ν' άρέσει στους άνδρες, όχι μόνο για την όμορφιά του προσώπου, άλλα και της ψυχής και του πνεύματος.

Χάρης ο' δια αυτά, ή Λαΐς έγινε πολύ γρήγορα μία απ' τις πιο περιζήτητες γυναίκες των 'Αθηνών. Οι πιο πλούσιοι και οι πιο όραιοι 'Αθηναίοι την περιστοιχίζαν διαρκώς και της προσέφεραν την καρδιά τους και τα πλούτη τους. 'Η Λαΐς όμως δνειροπολούσε να πάη στην Κόρινθο, ή όποια ήταν εκείνη την εποχή ή πόλις του πλούτου, της χλιδής, του έλευθέρου έρωτος και της ξέννοιασής ζωής, ή πόλις των διασκεδάσεων με μία λέξη. Και δέν άργησε να πραγματοποιήσει τον πόθο της.

'Επειτα από μερικά χρόνια, ή 'Ασπασία πέθανε σε ηλικία έβδομηντα δύο χρόνων. Λίγο από το θάνατόν της, φώναξε κοντά της τη Λαΐδα, την έβαλε να καθήσει δίπλα της και χαϊδεύοντας τα όραία της μαλλιά, της είπε με τη σδυμένη φωνή της:

('Ακολουθεί)

ΣΤΙΧΟΙ
NINA
Και σύ, που από τα σπλάχνα της Πεντέλης θά σ' είχαν αναστήσει ο Πραξιτέλης.
Νεκρή και σύ, 'Αθηνιώτισσα όμορφιά!
Νεκρή, και ποί; Στη μαύρη ξενητεία!
Θείας καμπύλες άπαλά χυμένες,
γραμμές απ' τα βουνά ξεσηκομένες,
Σκλάβες μέσα στην κρίση, την ξένη γή ος νούθω κι' ή ψυχή μου ος ποει.
Λουσιμένο από το φως κι' από το κύμα έδώ ος καρτερούσε κάποιο μνήμα.
'Ερημικό κι' άραίο κι' άπαλό,
άξιο για το νεκρό σας θησαυρό.
Το χάμα είν' άλαφρό στο περιγιάλι και θάσουνα σαν μέσα σε άνοθυάλι.
Θάνοιασες του πελάγου την άρμυρα και των άγριολοούδων τα μύρα.
Θά χαϊρούσαν τον ήλιο και τ' άστέρια και τις άγάπες που διαβαίνουν ταίρια.
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ.